

Nr 166.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om rätt för kommun att upptaga särskild avgift vid vissa offentliga nöjestillställningar; given Stockholms slott den 4 mars 1919.

Under återopande av härvid fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen att antaga bilagda förslag till förordning om rätt för kommun att upptaga särskild avgift vid vissa offentliga nöjestillställningar.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

Förordning

om rätt för kommun att upptaga särskild avgift vid vissa offentliga nöjeställningar.

1 §.

För nöjeställning, till vilken allmänheten har tillträde mot avgift, äger kommun, inom vilkens område tillställningen försiggår, uttaga en särskild avgift, benämnd *nöjesskatt*.

Med nöjeställning avses i denna förordning:

- a) konsert, opera- och annan musikalisk föreställning, dramatisk och litterär föreställning samt uppvisning i konstnärlig dans;
- b) biografföreställning;
- c) cirkus-, varieté- och kabaretföreställning, uppvisning i professionell idrott samt annan liknande tillställning;
- d) bal, maskerad, annan danstillställning och med dessa jämförlig nöjeställning;
- e) kapplöpning, travkörning och uppstigning i luftballong eller flygmaskin; samt
- f) förevisning av djur, trolleriföreställning, vaxkabinett, marionettteater, akrobatikföreställning och dylikt.

Till nöjeställning hänföres *icke* tillställning, som tjänar vetenskapligt ändamål eller anordnas i undervisnings- eller uppfostringssyfte.

2 §.

1 mom. Det tillkommer å landet kommunalstämma eller, där kommunalfullmäktige finnas, dessa samt i stad stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, allmän rådstuga att besluta upptagande tills vidare av nöjesskatt.

I enahanda ordning beslutas skattens upphörande.

2 mom. Skall nöjesskatt, efter vad nu är sagt, av kommun upptagas, skall skatten utgå enligt de i denna förordning meddelade bestämmelser; dock att kommunen äger att, när skäl därtill äro, för visst fall medgiva befrielse från skattens utgörande eller skattebeloppets användande för det ändamål, till vars främjande tillställningen må hava anordnats.

3 §.

Nøjesskatten upptages, med undantag för fall, varom i 5 § sägs, i form av skatt på biljett eller annat bevis, som berättigar till deltagande i nöjestillställning.

Där ej annat föranledes av beslut, varom i 6 § sägs, utgör skatten:
1) vid nöjestillställning, som avses i 1 § a),

5 öre för biljett, vars pris är högst 50 öre, och därutöver 5 öre för varje påbörjat belopp av 50 öre utav biljettpriset;

2) vid biografföreställning

5 öre för biljett, vars pris är högst 50 öre,

10 » » » » » överstiger 50 öre men ej 1 krona, och därutöver 10 öre för varje påbörjat belopp av 50 öre utav biljettpriset; samt

3) vid nöjestillställning, som avses i 1 § c), d), e) och f),

5 öre för biljett, vars pris är högst 25 öre,

10 » » » » » överstiger 25 öre men ej 50 öre,

15 » » » » » » 50 » » » 75 » ,

20 » » » » » » 75 » » » 1 krona, och därutöver 10 öre för varje påbörjat belopp av 50 öre utav biljettpriset.

4 §.

1 mom. Till grund för skattens beräkning enligt 3 § lägges, där ej nedan i denna paragraf annorlunda stadgas, det ordinarie biljettpriset för den särskilda tillställning, varom fråga är, utan hänsyn till förhöjning vid s. k. förköp eller till nedsättning för vissa grupper av deltagare eller därtill, att biljett utlämnas utan betalning (fribiljett).

Överstiger program- eller garderobsavgift, som avfordras deltagare i nöjestillställning såsom villkor för rätt till deltagande däri, 15 öre, hänföres överskjutande beloppet till biljettpriset. Däremot skall till biljettpriset ej räknas den därå belöpande skatten.

2 mom. För fribiljett, som utlämnas till begagnande av polismyndighet, ortens brandväsende eller den, som eljest å tjänstens vägnar skall närvara, eller till tidningsredaktion, utgår icke skatt.

3 mom. Därest biljett avser ett visst antal tillställningar (abonnemang) eller ett flertal personer (familjebiljett), beräknas därå skatt såsom för motsvarande antal biljetter för en tillställning eller en person.

5 §.

Medgives rätt att deltaga i nöjestillställning mot betalning utan att biljett eller annat dylikt bevis utlämnas, beräknas skatten å bruttobeloppet av influtna inträdesavgifter eller andra avgifter för rätt att deltaga i tillställningen samt utgår, där ej annat föranledes av beslut, varom i 6 § sägs, med 10 procent i fråga om tillställning, som avses i 1 § a), samt eljest med 20 procent av nämnda belopp.

Kan tillförlitlig utredning ej vinnas angående den verkliga bruttoinkomsten, uppskattas denna till bruttoinkomsten vid utsålt hus eller efter annan lämplig beräkningsgrund.

6 §.

Utan hinder av vad i 3 och 5 §§ stadgas, må kommun — med bibehållande av det inbördes förhållandet mellan de olika skattesatserna för här avsedda slag av nöjestillställningar — besluta om tillämpning av lägre skattesatser.

Beslut härom erfordrar för sin giltighet godkännande av länsstyrelsen i det län, kommunen tillhör, eller i Stockholm av överståthållarämbetet.

7 §.

För nöjesskatts inbetalande svarar den, som anordnar nöjestillställning.

8 §.

Vad enligt denna förordning gäller om kommun skall äga motsvarande tillämpning i fråga om municipalsamhälle och köping, som icke utgör egen kommun.

9 §.

Erforderliga föreskrifter beträffande nöjesskattens inbetalande eller indrivande, kontrollen över densammas utgörande samt ordningen för anförande av besvär över ålagd eller uttagen skatt meddelas av Kungl. Maj:t.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1919.

---

*Utdrag ur protokoll över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 mars
1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anförde:

Den ständigt fortgående stegringen av statens och kommunernas utgifter nödvändiggör, att redan utgående skatter måste skärpas och att nya skattekällor måste uppsökas. Nära till hands torde då ligga att i större utsträckning, än hittills varit fallet, taga i anspråk den skatteförmåga, som yttrar sig i utgifter för lyx eller nöjen.

Redan tidigare hava planer varit å bane att här anordna en nöjes-skatt. Enligt statsrådsprotokollet för den 9 mars 1917 angav sålunda dåvarande chefen för finansdepartementet — efter att hava framhållit, att för täckande av statsutgifter till ett belopp av 26,500,000 kronor nya eller ökade skatter och avgifter behövde tillgripas — bland sådana

**Tidigare
förslag
om nöjes-
beskattning.**

inkomstkällor beskattning av vissa offentliga nöjestillställningar i enlighet med ett inom finansdepartementet utarbetat förslag.

Berörda förslag, som utarbetats av landskamreraren Otto V. Landén, avsåg att med en särskild skatt träffa vissa offentliga nöjestillställningar och uppdelade dessa tillställningar med hänsyn till skattens storlek i två huvudgrupper, nämligen *dels* konserter, opera- och andra musikaliska föreställningar samt dramatiska och litterära föreställningar ävensom kapp- löpningar, travkörningar, uppvisning i professionell idrott och dylikt, *dels* ock biograf-, cirkus-, varieté-, kabaret- och balettföreställningar, baler, maskerader och andra danstillställningar samt därmed jämförliga tillställningar. Från skatteplikt undantogs tillställningar, som tjänade ett vetenskapligt eller eljest undervisande eller uppfostrande syfte. Skatten skulle utgå för tillställning i den förra gruppen med omkring 10 procent och för tillställning i den senare gruppen med omkring 20 procent av biljettpriset. Om biljetter ej utlämnades, skulle skatten beräknas med 10, respektive 20 procent på inträdesavgifternas bruttobelopp.

Omförmälda förslag remitterades för granskning till statskontoret och kammarrätten ävensom till överståthållarämbetet och länsstyrelserna i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län, vilka samtliga myndigheter avgåvo utlåtanden över förslaget, varvid länsstyrelsen i sistnämnda län jämväl överlämnade yttranden i ämnet från mantalskommisarien, kronoppbörds-kassören och poliskommisarien i Göteborg. Vidare inkommo i anledning av förslaget skrivelser från ordföranden i Sveriges biografägareförbund jämte andra målsmän för biografverksamheten i landet samt från styrelsen för Svenska film- och biografmannasällskapet.

Förslaget blev emellertid icke förelagt riksdagen.

Allmänna principer.

Av motiverna till ovannämnda förslag — vilket torde få åtfölja detta protokoll såsom bilaga I, medan senare från Landén inkomna kompletterande uppgifter torde få fogas härvid såsom bilaga II — inhämtas, hurusom i utlandet nöjesskatten på vissa håll utgör en kombinerad stats- och kommunalskatt samt på andra håll är en uteslutande kommunal avgift. I Landéns förslag, vars utarbetande föranleddes av statens skattebehov, upptogs nöjesskatten som en ren statsskatt. Häremot restes emellertid invändningar från kammarrättens sida.

Kammarrätten.

Nämnda ämbetsverk anförde i denna del i sitt yttrande i huvudsak följande:

Nøjesskatten finge anses till sin natur vara mest lämpad såsom kommunalskatt och hade även, såsom exempel från utlandet gäve vid handen, visat sig väl fungera såsom sådan. Då därtill komme, att utbytet av den infly-

tande skatten i icke ringa mån torde komma att röna inverkan av de åtgärder, som vederbörande kommuner vidtog med avseende å inom dessa förekommande nöjestillställningar, samt dyrtiden, såsom bekant vore, övade sitt hårda tryck jämväl på kommunernas ekonomi, hade kammarrätten funnit det kunna ifrågasättas, huruvida vad i motiverna anförts innefattade tillräckliga skäl för en anordning, varigenom på grund av statens tillfälliga skattebehov den nya skatten tillfördes statsverket, samt kommunerna betoges den eljest nära liggande möjligheten att tillgodogöra sig den inkomstkälla, varom vore fråga.

Mantalskommissarien i Göteborg gjorde i förevarande hänseende följande erinran mot förslaget:

Mantalskommissarien i Göteborg.

Enligt mantalskommissariens åsikt finge det icke förbises, att kommunerna, som ofta gjorde stora ekonomiska uppoffringar för nöjesanordningarna, såsom upplåtande av tomtområden avgiftsfritt eller mot nedsatt avgift, beviljande av anslag eller räntefria lån till byggnader, bekostande av polis för ordningens upprätthållande m. m., hade välgrundade anspråk på en väsentlig andel i förevarande beskattning. Då det torde kunna antagas, att nöjesskatten icke blott komme att upptagas under de närmaste åren för täckande av tillfälliga statsbehov, utan bleve en framgent bestående beskattningsform, borde vid skattens införande icke lämnas ur räkningen, att den kunde få en kommunal påbyggnad.

I övrigt ansågo de hörda myndigheterna, där de uttalade sig i denna del, statens skattebehov avgörande. De ingingo således icke på principfrågan, om nöjesskatten i allmänhet borde uttagas som statsskatt eller kommunalskatt eller såsom en blandning av bådadera. Statskontoret gav emellertid uttryck åt den uppfattningen, att anordnandet av en till kommunerna utgående nöjesskatt för det davarande så mycket mindre borde ifrågakomma, som det kommunala skatteväsendets omläggning vore beroende på en särskild utredning.

Övriga hörda myndigheter.

För egen del anser jag lika med kammarrätten, att nöjesskatten bör göras till en kommunal skatt och åberopar vad kammarrätten till stöd härför anført. Då emellertid behovet av ökade inkomster naturligen icke gör sig lika starkt gällande i alla kommuner, synes det lämpligt att lägga i varje särskild kommuns hand att själv avgöra, huruvida inom densamma nöjesskatt skall upptagas eller icke. Med hänsyn till den ifrågavarande skattens art synes det icke böra möta några som helst betänkligheter att införa densamma utan avvaktan på den slutliga kommunalskatte-reformens genomförande.

Departementschefen.

Vad principerna för den ifrågasatta nöjesbeskattningen i övrigt an-

går, synes mig nöjestillställningarnas egen beskaffenhet böra i första hand vara avgörande för frågan, om skatt vid dem skall uttagas eller ej, liksom vid själva avvägandet av skatten. I konsekvens härmed torde nöjesskatten böra omfatta alla tillställningar, i vilka nöjes- eller förströelsemomentet är det enda eller huvudsakliga. Där förutom nämnda moment ett annat och högre syfte ingår i tillställningarna, bör skatten göras i motsvarande mån lindrigare. Vid skattesatsernas bestämmande torde därjämte i gör-ligaste mån hänsyn böra tagas till nöjenas större eller mindre kultu-rella värde.

Av nöjesskattens karaktär av lyxskatt betingas givetvis ett hårdare beskattande av de dyrare åhörare- eller åskådareplatserna vid en tillställ-ning än av de billigare. Statskontoret gjorde i sitt yttrande över det Landénska förslaget gällande, att skatten borde göras progressiv på sådant sätt, att de dyrare platserna vid en tillställning skulle draga proportions-vis högre skatt än de billigare. Rent principiellt sett talar emot en så-dan anordning nöjesskattens egenskap av objektskatt. För övrigt torde det icke ens beträffande ett och samma slags nöjestillställning vara möj-ligt genomföra en dylik gradering av skatten. Än mindre låter det sig göra att, på sätt konsekvensen skulle fordra, i sådant avseende jämföra inträdes- eller deltagaravgifterna vid olika slags nöjestillställningar. I denna punkt har jag fördenskull icke ansett mig böra frångå det Lan-dénska förslaget.

**Förslagets
detaljer.**

Då jag, på sätt det ovan anförda giver vid handen, har en i vissa avseenden olika uppfattning mot den, som kommit till uttryck i Landéns förslag, samt jämväl vissa andra jämkningar i detsamma synas erforderliga, har jag låtit inom finansdepartementet omarbета nämnda förslag.

Det torde nu tillåtas mig att övergå till det sålunda omarbetade förslagets detaljbestämmelser.

1 och 3 §§.

1 och 3 §§ upptaga stadganden i samma stycken som 1, 2 och 3 §§ i det Landénska förslaget. 1 § angiver sålunda *dels* den ifrågasatta nöjes-skattens tillämplighetsområde *och dels* nöjestillställningarnas gruppering med hänsyn till de olika skattesatser, som fastställas i 3 §.

Mot det Landénska förslaget gjordes i dessa delar åtskilliga erin-ringar i de däröver avgivna yttrandena.

**Statskonto-
ret m. fl.**

Statskontoret och kammarrätten ville sålunda från skatteplikt undantaga kapplöpningar och travkörningar, den förra myndigheten dessutom uppstig-ningar i luftballong eller flygmaskin. Länsstyrelsen i Malmöhus län var av samma mening beträffande kapplöpningar. Vidkommande de sistnämnda samt travkörningar åberopades deras betydelse för främjandet av en god häst-

avel och, vad anginge kapplöpningarna, kavalleriets utbildning, varigenom de finge anses tjäna ett statsändamål. Uppstigningar i luftballong och flygmaskin hade åter i främsta rummet till syfte att demonstrera viktiga uppfinningar på samfärdselteknikens område. I fråga om uppvisningar i professionell idrott ansåg länsstyrelsen i Malmöhus län nöjesskatt icke böra uttagas i sådana fall, då en idrottsförening, i syfte att förbättra sin ekonomi, anordnade idrottsfest och därvid engagerade professionella idrottsmän för att vinna större dragningskraft åt tillställningen. Samma myndighet framhöll vidare såsom exempel på tveksamma gränsfall vid tillämpningen de s. k. studentaftnarna, vilkas huvudmoment utgjordes av något vetenskapligt föredrag men vid vilka även bjödes på musikalisk underhållning genom studentsang o. d., ävensom kyrkokonserter, vid vilka komme till utförande musik av enbart kyrklig karaktär. De sistnämnda borde enligt nämnda länsstyrelses förmenande i varje fall vara fria från skatt.

Mantalskommisarien i Göteborg ifrågasatte befrielse för nöjestillställningar, ännade att uteslutande tjäna välgörande ändamål. Med hänsyn till inträdesavgifternas relativt låga belopp kunde det befaras, att en beskattning skulle verka hämmande på frekvensen och minska det ekonomiska resultatet. Från samma håll framhölls såsom olämpligt, att tillställningar såsom vaxkabinett och marionett-teater vore uteslutna från beskattning, varemot därunder uttryckligen borde hänföras trolleriföreställning. Vidare fann mantalskommisarien uttrycket »musikalisk föreställning» svävande och antog, att därmed icke åsyftades friluftsmusik, även om den anordnades inom avskilt område såsom folkparker, trädgårdsanläggningar, idrottsfält eller dylikt, till vilka ofta en mindre inträdesavgift upptoges huvudsakligen till täckande av kostnaderna för anläggningens underhåll. Klarare bestämmelser härutinnan vore till gagn.

Mantalskommisarien i Göteborg.

Vad först kapplöpningar och travkörningar samt uppstigningar i luftballong och flygmaskin beträffar, synas tillräckliga skäl ej föreligga att vid den ifrågasatta nöjesbeskattningen göra undantag för nämnda tillställningar. Desamma kunna ej anses tjäna ett allmännyttigt ändamål i högre grad än många andra nöjestillställningar, t. ex. konserter o. d., ehuru de senares betydelse är av annan art.

Departementschefen.

Närnare till hands kunde det då ligga att, såsom föreslagits, i förordningen undantaga välgörenhetstillställningar från skatteplikt. Hinder härför möter emellertid i den praktiska svårigheten att skilja mellan verkliga sådana och tillställningar, som blott hava skenet av välgörenhet. Det skulle bli nära nog omöjligt att förekomma bestämmelsernas kringgående på denna punkt. Särskilt i anledning av de uti förevarande hänseende mot förslaget gjorda erinringarna anser jag mig emellertid böra tillstyrka

upptagande av ett stadgande, varigenom möjlighet beredes kommun att för visst särskilt fall medgiva befrielse från erläggande av nöjesskatt eller, därest skatten redan uppburits, skattebeloppets användning för det ändamål, vars främjande tillställningen avsett. Ett dylikt stadgande har jag låtit införa i 2 § 2 mom. av det omarbetade förslaget.

De anmärkta fallen av professionella idrottsmäns medverkan vid idrottsfester, de s. k. studentaftnarna — till vilka för övrigt allmänheten i regel icke torde hava tillräde — och kyrkokonserter synas icke påkalla någon ändring i bestämmelserna. Med ledning av dessa får i varje enskilt fall avgöras, om skatt skall utgå eller icke. Detta torde vara den enda möjliga praktiska utvägen i dessa såväl som i andra gränsfall.

Däremot har jag i överensstämmelse med de av mig omfattade principerna för nöjesbeskattningen till de i 1 § av Landéns förslag uppräknade nöjestillställningarna ytterligare fogat förevisning av djur, trolleriföreställning, vaxkabinett, marionett-teater, akrobatikföreställning och annan dylik tillställning.

Även i fråga om nöjestillställningarnas gruppering med hänsyn till olika skattesatser underkastades, såsom ovan antytts, det Landénska förslaget kritik från olika håll.

Denna kritik gällde i främsta rummet *biograf föreställningarna*, som i förslaget hänförs till samma grupp som cirkus-, varieté-, kabaret- och balettföreställningar, vilken grupp beträffande skattesatsen likställts med baler, maskerader och andra danstillställningar.

Stats-
kontoret.

Enligt statskontorets mening borde biograf föreställningarna intaga en mellanställning mellan, å ena sidan, konserter, teaterföreställningar och dylikt samt, å den andra, baler, maskerader m. m.; det kunde rent av ifrågasättas att hänföra biograf föreställningar till samma tariffklass som teaterföreställningar, vilka i många fall i kulturellt avseende ej kunde anses stå högre än biograferna. Men med hänsyn till de betydligt billigare biljettpreis, som förekomme vid biograferna, och därav följande lägre skattebelopp hade statskontoret dock funnit biograf föreställningarna, utan att orättvisa skedde, kunna beskattas efter en något högre tariff än teaterföreställningar. Statskontoret föreslog därför, att biograf föreställningarna skulle föras till en mellangrupp, som lämpligen kunde innefatta även cirkusföreställningar.

Överstat-
hållar-
ämbetet.

Ej heller överståthållarämbetet kunde godkänna åtgärden att hänföra biograferna under den strängare tariffen. Förslagets författare syntes underskatta biografernas betydelse. Såsom verkligt undervisningsmedel

kunde biografföreställningar äga ett bestämt företräde framför även de bästa teaterföreställningar. Även om teatern i kulturellt avseende befunne sig på ett något högre plan än biografen, borde detta i och för sig icke vara bestämmande för tariffen. Att ur nämnda synpunkt jämställa biografen med de nöjen, varmed den i förslaget sammanförts, kunde knappast ifrågasättas. Jämförd med dem måste biografen anses äga ett avgjort försteg. Ur fiskalisk synpunkt kunde det visserligen vara lockande att lägga den relativt största avgiften, där den kunde förväntas inflyta i största myckenhet, men därmed följde, att nöjesskatten tyngst komme att drabba dem, som ägde minsta förmåga att bära densamma. En följd därav kunde även bliva, att biografbesöken minskades, varigenom såväl den väntade ekonomiska effekten utebleve som även biografägarna tillskyndades förluster, vilka de särskilt i den rådande dyrtiden med svårighet kunde bära.

I ovannämnda skrivelser från ordföranden i Sveriges biografägareförbund med flera målsmän för biografverksamheten i landet samt från styrelsen för Svenska film- och biografmannasällskapet framhölls, att under för handen varande prisstegringar på allt, som behövdes för verksamheten, såväl material som arbetskraft, en beskattning sådan som den föreslagna skulle få till påföljd, att många biografägare bleve ruinerade och nödgades upphöra med sin verksamhet. För många samhällen betydde detta förlusten av de enda tillfällen till förströelse och nöje, som stode deras invånare till buds. För staten medförde det försvinnandet av en del av det skatteobjekt, på vars fortvaro skatten vore baserad. Vidare erinrades om biografernas betydelse som bildningsfaktor samt om den omständigheten, att flertalet besökare vore småfolk med ringa betalningsförmåga. Till stöd för biografens jämställande med teatern åberopades ytterligare den förras utveckling under senaste tid till allt större konstnärlighet och högre värde såväl etiskt som estetiskt. Slutligen påpekades olägenheten av att biografernas lägsta biljettpris för vuxna personer, 35 och 50 öre, skulle drabbas av så stort skattetillägg som 10 öre eller intill 28 % av priset.

Biografernas betydelse såsom, å ena sidan, det av den stora allmänheten mest utnyttjade förströelsetillfället och, å den andra, huvudkällan för inkomsten av en nöjesskatt har givetvis påkallat en särskild uppmärksamhet at spörsmålet om deras plats i skattetariffen. Även om biografernas bildmaterial allt fortfarande i särskilda fall innehåller underhålliga moment, torde dock icke kunna bestridas, att biografverksamheten, ej minst tack vare statscensuren, under senare tiden utvecklats till överensstämmelse med högre kultiverad smak, än som från början varit utmärkande för densamma. Likaså måste medgivas, att en del teaterföreställningar eller

*Biograf-
verksam-
hetens
målsmän.*

*Departement-
schefen.*

vissa slag av sådana i konstnärligt värde stå på ett lägre plan än goda biografföreställningar. Emellertid synes det mig ligga i sakens natur, att biografen icke i allmänhet kan nå samma estetiska plan som talscenen. Jag anser därför å ena sidan, att biografföreställningarna icke kunna ställas i jämbredd med dramatiska och därmed likvärdiga föreställningar, samt å andra sidan, att det skulle innebära en orättvisa att, på sätt i Landéns förslag skett, hänföra biografföreställningarna till samma grupp som cirkus, varité med flera nöjesarter, vilka icke alls eller icke i samma grad som biografen kunna åberopa någon kulturinsats. Jag har fördenskull, och då de anförda skälen för mildring av det Landénska förslaget skattetariff för biografer i främsta rummet synts mig gälla beträffande de billigare biljetterna, funnit mig föranlåten att i så måtto låta omarbeta 1 och 3 §§ i nämnda förslag, att biografföreställningar komma att bilda en mellan-grupp med följande skattesatser:

5 öre för biljett, vars pris är högst 50 öre,

10 » » » » » överstiger 50 öre men ej 1 krona, och därutöver 10 öre för varje påbörjat belopp av 50 öre.

Att en sådan skattläggning skulle verka ruinerande eller ens deprimerande på biografnäringen, synes mig icke behöva antagas. Endast synnerligen svaga och säkerligen i många hänseenden mycket umbärliga biografföretag torde genom skatten utsättas för någon risk, synnerligast om enklast möjliga form för dess upptagande kommer till användning.

Statskonto-
ret m. fl.

Beträffande de skattepliktiga nöjesarternas gruppering i övrigt förordade statskontoret i sitt ovannämnda yttrande, att »balettföreställning», för så vitt därmed avsåges uppvisning i konstnärlig dans, beledsagad av musik, hänfördes till samma grupp som teaterföreställningar, varvid termen »uppvisning i konstnärlig dans» borde komma till användning. I samma riktning uttalade sig överståthållarämbetet och mantalskommissarien i Göteborg, varvid den förra myndigheten erinrade, att å Kungl. teatern i Stockholm det ej vore ovanligt, att samma afton gäves en mindre opera jämte en balettföreställning.

Statskontoret föreslog vidare, att uppvisning i professionell idrott skulle föras till den högst beskattade gruppen.

Departement-
schefen.

I sistberörda båda avseenden har jag funnit mig böra följa ändringsförslagen. Däremot hava ovan av mig utvecklade synpunkter betingat den avvikelse från det Landénska förslaget, att kapplöpning, travkörning och uppstigning i luftballong eller flygmaskin hänförts till den hårdast beskattade gruppen.

Under 2 § i det omarbetade förslaget äro bestämmelser meddelade rörande sättet för utövandet av kommunernas rätt att besluta om upptagande av nöjesskatt ävensom angående rätt för kommun, inom vilken sådan skatt skall utgå, att för visst särskilt fall medgiva befrielse från skattens utgörande. Denna paragraf torde icke kräva någon motivering, utöver vad ovan anförts. 2 §.

4 och 5 §§ i det omarbetade, liksom i det Landénska, förslaget 4 och 5 §§. reglera formen för nöjesskattens upptagande. Såsom den normala betraktas formen av biljettskatt. Där biljetter ej användas, utgår skatten efter det verkliga eller beräknade bruttobeloppet av avgifter för rätt att deltaga i tillställningen. »Bruttobelopp» torde därvid böra tolkas efter ordalydelsen, så att dit hänföres jämväl den förhöjning i avgifterna, som kan hava beräknats till skattens gäldande. Dels blir skattebeloppets uträknande därigenom enklare, dels vinnes ock närmare överensstämmelse med skattesatserna för det fall att biljetter utlämnas. Då i dylikt fall biljettpriiset ej fullständigt sammanfaller med något i tariffen angivet gränsvärde, kommer nämligen skatten alltid att utgå med ett något förhöjt procenttal å nettobeloppet.

Uti yttrandena över det Landénska förslaget anmärkte, bland andra, statskontoret och överståthållarämbetet, att bestämmelsen i 5 § om skattens beräkning, då biljetter ej tillhandahölles, förutsatte, att den lokal, som användes, innehölle ett bestämt antal platser. Det kunde emellertid förekomma tillställningar, vid vilka antalet deltagare kunde vara så gott som obegränsat. För sådana fall tarvades förtydligande.

Denna anmärkning synes mig befogad, och har vid förslagets omarbetande komplettering av ifrågakvarande bestämmelse ägt rum.

Liksom det enligt det föreliggande förslaget ankommer på kommunerna själva att avgöra, om nöjesskatt inom dem skall upptagas eller icke, synes det mig även vara på sin plats att lämna kommunerna frihet att bestämma lägre skatte- och procentsatser än de i 3 och 5 §§ fastställda, blott att icke det inbördes förhållandet mellan skattesatserna genom förskjutning mellan olika slag av nöjestillställningar eller mellan de olika biljettpriisen inom samma slags tillställningar rubbas. I 6 § har upptagits ett stadgande av denna innebörd, varvid emellertid, för vinnande av kontroll därå att kommunernas beslut i förevarande hänseende hålla sig inom behöriga gränser, synts mig lämpligt föreskriva, att dylika beslut för sin giltighet förutsätta godkännande av vederbörande länsstyrelse, respektive överståthållarämbetet. 6 §.

7 §. Ehuru skatten är avsedd att bäras av vederbörande nöjesdeltagare, kräva likväl praktiska skäl, att ansvaret för skattens behöriga inleverande till kommunen lägges på nöjestillställningens anordnare. Detta stadgas i 7 § av det omarbetade förslaget, vilken härutinnan ansluter sig till 6 § i det Landénska förslaget. Den i sistnämnda förslag förekommande bestämmelsen, att nöjestillställningens anordnare är berättigad att vid utlämnande av biljett eller upptagande av inträdesavgift eller annan avgift för rätt att deltaga i tillställningen uttaga det för varje fall ifrågakommande skattebeloppet, synes däremot överflödig och har därför uteslutits vid förslagets omarbetande.

8 §. Att municipalsamhälle och köping, som icke utgör egen kommun, i fråga om nöjesbeskattningen bör likställas med kommun, torde utan vidare motivering te sig naturligt och föreskrives uttryckligen i 8 §.

9 §. De i det Landénska förslaget upptagna bestämmelserna rörande ordningen för nöjesskattens inbetalande och indrivning, kontrollen över den sammanas utgörande, besvärsrätten samt ansvar för förseelser mot förordningen hava fått utgå ur förslaget. De stadganden, som i berörda stycken erfordras, synas nämligen lämpligen böra meddelas av Kungl. Maj:t.

I redaktionellt avseende hava slutligen vid det Landénska förslagets omarbetande vidtagits åtskilliga ändringar, på vilka det dock torde vara onödigt att här närmare ingå.

De av mig föreslagna bestämmelserna i ämnet synas lämpligen kunna träda i kraft den 1 oktober 1919.

Sedan departementschefen härefter uppläst det inom finansdepartementet upprätiade förslaget till *förordning om rätt för kommun att upptaga särskild avgift vid vissa offentliga nöjestillställningar*, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att antaga nämnda förslag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilagan litt. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sven Lidholm.

Bilaga I.

Förslag

till

Förordning

om särskild avgift till staten vid vissa offentliga nöjestillställningar.

1 §.

Vid offentliga nöjestillställningar av här nedan angivna slag skall till staten erläggas en särskild avgift, benämnd *nöjesskatt*.

Denna skatt utgår vid:

- a) konsert, opera- och annan musikalisk föreställning, dramatisk och litterär föreställning;
- b) biograf-, cirkus-, varieté-, kabaret- och balettföreställning samt annan liknande tillställning;
- c) bal, maskerad, annan danstillställning och med dessa jämförlig nöjestillställning; samt
- d) kapplöpning, travkörning, uppvisning i professionell idrott, uppstigning i luftballong eller flygmaskin och dylikt.

2 §.

Nöjesskatt utgår *icke* vid tillställningar, som tjäna vetenskapligt syfte, undervisnings- eller uppfostringssyfte.

3 §.

Nöjesskatten upptages, med undantag, varom i 5 § sägs, i form av skatt på biljett eller annat bevis, som berättigar till deltagande i nöjeställning, och utgår efter följande

Tariff:

I. vid nöjestillställning, som avses i 1 § a) och d),
 med 5 öre för biljett, vars pris är högst 50 öre,
 » 10 » » » » överstiger 50 öre men ej 1 krona,
 » 15 » » » » » 1 krona men ej 1 krona 50 öre,
 » 20 » » » » » 1 krona 50 öre men ej 2 kronor
 o. s. v. med tillägg av 5 öre för varje påbörjat ytterligare belopp av 50
 öre; samt

II. vid nöjestillställning, som avses i 1 § b) och c),
 med 5 öre för biljett, vars pris är högst 25 öre,
 » 10 » » » » » överstiger 25 öre men ej 50 öre,
 » 15 » » » » » 50 » » » 75 » ,
 » 20 » » » » » 75 » » » 1 krona,
 » 30 » » » » » 1 krona » » 1 krona 50 öre,
 » 40 » » » » » 1 krona 50 öre men ej 2 kronor
 o. s. v. med tillägg av 10 öre för varje påbörjat ytterligare belopp av 50 öre.

4 §.

1 mom. Till grund för skattens beräkning enligt 3 § lägges, där
 ej nedan i denna paragraf annorlunda stadgas, det ordinarie biljettpriset
 till tillställning, varom fråga är, utan hänsyn till förhöjning vid s. k. för-
 köp eller till nedsättning för vissa grupper av deltagare eller därtill, att
 biljett utlämnas utan betalning (fribiljett).

Överstiger program- eller garderobsavgift, som avfordras deltagare
 i nöjestillställning såsom villkor för rätt till deltagande däri, 10 öre, hän-
 föres överskjutande beloppet till biljettpriset. Däremot skall icke till bil-
 jettpriset läggas den därå belöpande skatten.

2 mom. För fribiljett, som utlämnas till begagnande av polismyn-
 dighet, ortens brandväsende eller tidningsredaktion, utgår icke skatt.

3 mom. Därest biljett avser ett visst antal tillställningar (abonne-
 mang) eller ett flertal personer (familjebiljett), beräknas därå skatt såsom
 för motsvarande antal biljetter för en tillställning eller en person.

5 §.

Medgives rätt att deltaga i nöjestillställning mot betalning utan att
 biljett utlämnas såsom bevis härför, beräknas skatten å bruttobeloppet
 av influtna inträdesavgifter eller andra avgifter för rätt att deltaga i till-

ställningen efter 10 procent i fråga om tillställning, som avses i 1 § a) och d), samt eljest efter 20 procent.

Kan tillförlitlig utredning ej vinnas angående den verkliga bruttoinkomsten, anses denna hava uppgått till belopp, motsvarande bruttoinkomsten vid utsålt hus.

6 §.

För nöjesskatts inbetalande till vederbörande uppbördsman svarar den, som anordnar nöjestillställning, och äger denne att vid utlämnande av biljett eller upptagande av inträdesavgift eller annan avgift för rätt att deltaga i tillställningen uttaga det för varje fall ifrågakommande skattebeloppet.

Skatten skall inbetalas, innan tillställning äger rum, med belopp, som motsvarar den vid utsålt hus utgående skatt eller, där sådan grund för skattens beräkning ej kan tillämpas, eljest beräkneliga skatt. Förskottlikvid kan jämväl, efter framställning hos uppbördsman, äga rum på en gång för viss tid, högst sju på varandra följande dagar, eller för visst antal biljetter, motsvarande utsålt hus vid tillställningar under en tidrymd av högst sju på varandra följande dagar.

Visas sedermera, att förskottsvis inbetald skatt varit större än som belöpt å det antal biljetter, som verkligen utlämnats, eller å eljest uppburna avgifter, återställes vad för mycket erlagts. För utredning härom skall i tillämpliga delar gälla vad i 9 § stadgas om utredning vid inbetalning av skatt efter tillställning.

Har godkänd säkerhet blivit ställd, må skattens inbetalning kunna ske på en gång för viss förfluten tid av högst sju på varandra följande dagar enligt bestämmelse av vederbörande uppbördsman. Inbetalningen skall verkställas å första söckendag efter utgången av nämnda tid.

7 §.

Anordnare av nöjestillställning, varom här är fråga, är skyldig att för varje dag föra en fortlöpande specificerad förteckning enligt fastställt formulär över alla utlämnade biljetter med angivande av den betalning, som erlagts för varje slag av biljetter, eller, där fribiljetter utlämnats, prisen å de platser, till vilka biljetterna gälla, eller, där biljetter ej utlämnats, motsvarande redogörelse över eljest uppburna avgifter. Om för vissa biljetter skatt anses icke böra utgå, skola skälen därför särskilt angivas.

8 §.

1 mom. Biljetter, som berättiga till deltagande i nöjestillställning, skola, med undantag för biljetter, varom i 4 § 2 och 3 mom. förmäles, vara numrerade i fortlöpande följd och försedda med lätt avskiljbar kontrollkupong. Såväl biljett som kupong skola utvisa tillställningens art, dag och ställe för densamma, den plats, vartill biljetten berättigar, samt priset och därå belöpande skatt. Enahanda uppgifter skola, i den mån sådant kan ske, meddelas även å biljett, som i 4 § 3 mom. sägs; skolandet å densamma därjämte angivas det antal tillställningar eller det antal personer, för vilka biljetten gäller.

2 mom. Har, på sätt i 6 § sägs, för nöjestillställning skatt blivit förskottsvis erlagd för visst antal biljetter, må allmänheten icke erhålla tillträde till sådan tillställning annorledes än mot företeende av biljett, som blivit behörigen avstämplad eller eljest utmärkt såsom i 9 § stadgas, eller av fribiljett, som avses i 4 § 2 mom.

9 §.

Vid inbetalning av skattemedel skola till uppbörds mannen avlämnas reversal i två exemplar. Där skatt erlägges i förskott, skola reversalen innefatta specifik uppgift å de biljetter eller avgifter, för vilka skatt skall erläggas. Inbetalas skatt *efter* tillställning, skola jämte reversalen avlämnas avskrift av den i 7 § omförmälda förteckning eller redogörelse ävensom en av tillställningens anordnare på heder och samvete afgiven skriftlig försäkran, att de i berörda förteckning eller redogörelse uppförda belopp äro fullständigt och riktigt angivna.

Där skatten, enligt vad i 6 § sägs, erlägges i förskott för visst antal biljetter, skola biljetterna vid betalningen företes, åliggande det uppbörds mannen att genom deras avstämpling eller annorledes tydligt utmärka, att skatt blivit för dem erlagd.

10 §.

Inbetalning av skatt enligt denna förordning sker hos den myndighet eller tjänsteman, som enligt gällande bestämmelser har att verkställa uppbörd av kronoutskylder; ankommande på uppbörds mannen att pröva säkerhet för skatts inbetalning efter föreställning, att medgiva uppskov med inbetalning och att i övrigt i första hand pröva frågor rörande tillämpning av denna förordning.

Uppbörds mannen skall vid mottagande av skattemedel eller eljest, på förekommen anledning, kontrollera avgivna uppgifter; ägande han taga del av den i 7 § omförmälda förteckning eller redogörelse samt, i erforderlig mån, av övriga räkenskaper ävensom i övrigt vidtaga för kontrollen i varje särskilt fall behövlige åtgärder.

På anfordran av vederbörande polisman är varje deltagare i nöjeställning, till vilken biljetter utlämnats, pliktig uppvisa kontrollkupong till av honom begagnad biljett, där sådan skall finnas, eller annat bevis om rätt att deltaga i tillställningen.

11 §.

Vid redovisning i specialräkning av inbetald skatt skola såsom verifikation biläggas dels specifik förteckning, upptagande antalet nöjeställningar och de ställen, där tillställning givits, samt antalet biljetter eller avgifter, för vilka skatt erlagts, ävensom skattens belopp och de tider, då medlen influtit, dels de i 9 § omförmälda handlingar.

I övrigt skall med afseende å nöjesskatten i tillämpliga delar gälla vad rörande debitering, uppbörd, avkortning och redovisning är stadgat i fråga om kronoutskylder.

12 §.

Besvär rörande skattskyldighet enligt denna förordning eller i fråga om beloppet av inbetald skatt må anföras hos den Konungens befallningshavande, varunder vederbörande uppbördsman lyder, och skola besvaren ingivas senast före klockan tolv å trettionde dagen efter den, då skatten inbetalts.

I fråga om fullföljd av talan mot Konungens befallningshavandes beslut skall vad i gällande uppbördsreglementen stadgas i fråga om klagan över debitering äga motsvarande tillämpning.

13 §.

1 mom. Har någon i uppgift, som i 9 § sägs, mot bättre vetande uteslutit eller till för lågt belopp upptagit belopp, varå skatt skall räknas, böte från och med 25 till och med 1,000 kronor. Har därav föranletts, att skatt ej erlagts eller erlagts till för lågt belopp, må böterna kunna förhöjas med intill fem gånger det skattebelopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits. Lag samma vare vid överträdelse av stadgandet i 8 § 2 mom.

Förseelse, varom nu är sagt, är föremål för allmänt åtal, och anhängiggöres åtalet vid allmän domstol.

2 mom. Underlåter någon eljest att iakttaga vad, jämlikt denna förordning eller de i enlighet därmed givna föreskrifter, honom åligger, och fullgör han ej genast efter därom av polismyndighet erhållen tillsägelse vad han försummat, böte högst 300 kronor.

Förseelser, varom här är fråga, åtalas hos polisdомstol, där särskild sådan är inrättad, men i övrigt hos poliskammare eller, där dylik icke finnes, vid allmän domstol.

3 mom. Av böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfaller hälften åklagaren och hälften kronan; dock att, i stad, av kronans andel hälften skall ställas till polismyndighetens förfogande för att kunna användas till uppinuntran av nitisk verksamhet i polismyndighetens tjänst till beivrande av förseelser mot denna förordning. Finnes särskild angivare, tage han hälften av åklagarens andel. Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas efter allmän strafflag.

14 §.

Erforderliga formulär fastställas av Kungl. Maj:t, som jämväl i övrigt meddelar de föreskrifter, vilka, utöver vad denna förordning innehåller, finnas behövliga.

Denna förordning träder i kraft den 1 september 1917.

V. P. M.

Herr statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet har anmodat mig att verkställa utredning om de grunder, enligt vilka en s. k. nöjesbeskattning, avsedd att bäras av den allmänhet, som deltagar i offentliga nöjestillställningar av vissa slag, lämpligen kunde för statens räkning genomföras, samt att avgiva det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Den på grund härav igångsatta utredningen ansluter sig till en av mig med biträde av juris kandidaten Carl Törnebladh, efter uppdrag av chefen för finansdepartementet, år 1912 verkställd undersökning, huruvida och i vilken ordning särskilda villkor borde stadgas för erhållande av rättighet att utöva teaterverksamhet eller eljest giva offentliga föreställningar eller förevisningar, m. m. Vid nu förevarande utredningsarbete hava utom juris kandidaten Törnebladh biträtt sekreteraren i kungl. fängvårdsstyrelsen Sune Norrman och e. o. assessorn i kungl. kammarrätten John Erici.

Efter avslutat arbete får jag härmed vördsamt överlämna såsom resultat av den anbefallda utredningen förslag till förordning om särskild avgift till staten vid vissa offentliga nöjestillställningar, s. k. nöjesskatt, jämte motivering.

Ifrågavarande slag av beskattning förekommer i en eller annan form allmänt i utlandets lagstiftningar. En kortfattad framställning av där tilllämpade principer för densamma torde därför vara på sin plats. *Utländsk lagstiftning.*

Redan år 1799 infördes i Köpenhamn en nöjesskatt, som utgick med tio procent av de vid föreställningarna inflytande inkomsterna. Denna skatt tillföll fattigvården i nämnda stad. Sedermera började jämväl i det övriga Danmark en liknande kommunal nöjesskatt att utkrävas. Med anledning av det finansiella läge, vari Danmark befann sig år 1911, framlade regeringen för riksdagen bland annat ett förslag i syfte att omdana nöjesskatten till att bli en första rummet en statsskatt, i det att två tredjedelar av skattens avkastning skulle tillfalla statsverket och endast den återstående tredjedelen vederbörande kommun. Vid förslagets behandling inom riksdagen framhölls, att förslaget borde bedömas såsom ett led i strävandet att skaffa statskassan nya inkomster till täckande av den stora årliga bristen och att förslaget ur denna synpunkt vore försvarligt, även om man helst såge, att nöjesskatten fortfarande förbleve uteslutande kom- *Danmark.*

munal. Nöjesskatten anordnades såsom en biljettskatt. Skatten bestämdes till olika belopp för olika slag av prestationer. Enligt den i ämnet antagna lagen, Lov om Afgift af offentlige Forestillinger och Freinvisninger m. m., skall en avgift till det allmänna erläggas av envar, som på grund av lag, koncession eller ett av polismyndigheten meddelat tillstånd

1:o ger eller låter giva teaterföreställningar, konserter, cirkus- och varietéföreställningar eller anordnar offentliga baler, maskerader o. d., kapp- löpningar, uppstigning med ballong eller flygmaskin, föreställningar av professionella gymnaster, balett- och lindansare, trollkonstnärer o. d. samt sportförelisningar, vid vilka professionella idrottsmän uppträda eller vid vilka det förekommer totalisatorspel, eller

2:o föranstaltar förelisningar av levande bilder, panoramor, vax- och naturaliekabinett, marionettestrar samt menagerier o. d.

För sådana föreställningar och förelisningar, som äga rum på grund av lag eller koncession, erlägges avgiften i form av en skatt på de sålda biljetterna efter följande skala:

för ett biljettpreis till och med 50 öre	5 öre
» » » över 50 öre till och med 1 krona	10 »
» » » » 1 krona » » » 1 krona 50 öre	15 »
» » » » 1 krona 50 öre till och med 2 kronor	20 »

o. s. v. med 5 öre före varje belopp av 50 öre eller del därav. För övriga förlustelser erlägges avgiften i form av en skatt på sålda biljetter efter nyssnämnda skala med dess dubbla belopp, dock att biljetter till ett pris av högst 25 öre draga en skatt av endast 5 öre. Utlämnas icke biljetter, utgår skatten med 20 procent av de belopp, som inflyta såsom vederlag för inträdet eller för deltagandet i de ifråga- varande förlustelserna. Om publiken har tillträde utan erläggande av avgift, äger finansministern bestämma, att skatten skall erläggas med 20 öre för varje person, som får tillträde. Detsamma gäller för det fall, då det kan antagas, att inträdespriset blivit nedsatt för att kringgå lagen. Särskilda bestämmelser gälla i fråga om skatt å biljetter till Köpenhamns sommartivoli och vissa nöjeställningar, som äga rum »utan servering». Befrielse från skatten kan medgivas för föreställningar och förelisningar, när dessa givas i undervisningssyfte av eller efter avtal med skolor eller hava ett vetenskapligt ändamål eller tjäna till främjande av upplysning. Viss skattelindring kan ock medgivas med avseende å föreställningar, vilkas nettobehållning skall användas till allmännyttigt eller välgörande ändamål. Storleken av de skattebelopp, som skola erläggas, fastställas på grund av anmälningar, avgivna av de skattepliktiga. Försumelse att göra anmälan straffas med böter.

Skatten har avkastat

under finansåret 1912/1913	c:a kr. 1,410,000
» » 1913/1914	» » 1,537,000
» » 1914/1915	» » 1,380,000

I Tyska riket drabbas inkomst av teaterföretag och nöjesetablissemang *Tyska riket.* av näringskatt enligt den i varje särskild stat gällande lagsiftningen. Genom de tillägg till nämnda skatter, som kommunerna äro berättigade att för täckande av sina behov pålagga, kunna nöjestillställningarna komma att träffas jämväl av kommunal näringskatt. Men därjämte hava kommunerna vidsträckt befogenhet att upptaga särskilda skatter å offentliga förlustelser. Sådana skatter uppbäras på grund av kommunala skatteförordningar (*»Steuerordnungen»*) och utgå antingen i form av biljettskatt eller såsom en fast skatt. Sistnämnda skatt bestämmes för vissa slag av förlustelser till visst belopp för dag eller för varje föreställning eller för vecka, månad eller år, för andra slag av förlustelser åter till belopp, som växla allt efter nöjeslokalens storlek (antal åskådare- eller åhörareplatser, yttinnehåll), föreställningens långvarighet samt framför allt dess beskaffenhet. I sistnämnda hänseende indelas föreställningarna i de olika skatteförordningarna i större eller mindre antal grupper med olika skattesatser. Avgörande för grupperingen synes åtminstone i vissa fall vara föreställningens större eller mindre mått av konstnärlighet. I sina huvuddrag stå de särskilda skatteförordningarna i tämligen nära överensstämmelse med varandra. Beträffande skattesatserna gälla dock för de olika kommunerna växlande bestämmelser.

Flertalet av de större städerna i Preussen hava infört nu ifrågavarande särskilda nöjesskatt, varunder jämväl inbegripas musikaliska och deklamatoriska föredrag m. m. Avkastningen av ifrågavarande skatt uppgives för Breslau, enligt år 1912 kända siffror, till ungefär 400,000 mark samt enligt senare sifferuppgifter, för Berlin till 1,250,000 mark, för Düsseldorf till 600,000 mark, för Essen till 400,000 mark och för Köln till 800,000 mark om året.

I *Berlin* beskattas numera enligt en år 1913 antagen skatteordning genom en biljettskatt besök å 1) biografer, 2) varietéer, kabareter o. s. v., 3) cirkus och 4) offentliga danstillställningar. Teaterföreställningar i egentlig mening och konserter äro däremot ej underkastade någon nöjesbeskattning. Skatten utgår med olika belopp för var och en av berörda fyra kategorier nöjestillställningar.

Biljettskatten utgör för biografer minst 5 pfennig, som erläggas, när biljettpriset uppgår till 30—50 pfennig. Är priset 1—1: 25 mark, utgår biljettskatten med 25 pfennig och vid ett pris av 2—2: 50 mark med 50 pfennig samt därefter med 15 pfennig för varje påbörjat belopp av 50 pfennig.

Vid de under 2 upptagna nöjestillställningarna utgår skatten med

10	pfennig	vid ett biljettpris av	0: 40—1: 00	mark
15	»	» » »	» 1: 00—1: 50	»
20	»	» » »	» 1: 50—2: 00	»
—	—	—	—	—
70	»	» » »	» 4: 00—5: 00	»

samt därefter med 20 pfennig för varje påbörjad mark.

Vid cirkusföreställningar erläggas

10	pfennig	vid ett biljettpris av	0: 90—1: 50	mark
15	»	» » »	» 1: 50—2: 00	»
—	—	—	—	—
50	»	» » »	» 3: 00—4: 00	»
70	»	» » »	» 4: 00—5: 00	»

samt därefter med 20 pfennig för varje påbörjad mark.

Vid danstillställningar utgår skatten med

15	pfennig	vid ett biljettpris av	1: 25—2: 00	mark
25	»	» » »	» 2: 00—2: 50	»
30	»	» » »	» 2: 50—3: 00	»
50	»	» » »	» 3: 00—4: 00	»
75	»	» » »	» 4: 00—5: 00	»

samt därefter med 25 pfennig för varje påbörjad mark.

Även i andra tyska stater än Preussen förekommer nöjesskatten såsom en kommunalskatt, anordnad efter ungefär samma principer, som tillämpas i de preussiska städerna.

Österrike.

I Österrike uttages nöjesskatt i huvudsaklig överensstämmelse med de principer, som tillämpas i Tyskland.

Norge.

I Norge förekommer nöjesskatt allenast såsom en fakultativ kommunalskatt. Nöjesbeskattning är införd i de flesta städer och ett stort antal landskommuner. Avgiftsbestämmelserna i de olika kommunerna äro mycket varierande. Avgiften utgår dels med ett i vederbörande kommunala författning bestämt belopp, dels med belopp, som inom vissa maximi- och minimigränser bestämmas av kommunalstyrelsen eller polismyndigheten, dels ock procentvis i förhållande till inkomsten. För dramatiska föreställningar och konserter är avgiften i regel lägre än för andra föreställningar och föreläsningar.

I Frankrike och Belgien äro nöjestillställningar underkastade den allmänna näringskatten, som tillfaller statsverket. Därjämte äro kommunerna berättigade att för sina behov upptaga skatter i form av procentuella tillägg till nyssnämnda näringskatt. I Frankrike förekommer dessutom sedan 1400-talet en särskild nöjesskatt för teaterföreställningar, konserter samt offentliga samlings- och festlokaler, dit tillträde erhålles mot avgift. Denna särskilda nöjesskatt uttages till förmån för fattigväsendet. I Belgien antogs år 1913 en lag om statsbeskattning av biografföreställningar, enligt vilken även kommunala tillägg till skatten inom bestämda gränser äro medgivna.

Nøjesskatt utgår i Italien i form av en avgift av tillhoppa tolv procent av bruttoinkomsten av alla teater- och andra offentliga föreställningar, som äga rum inom avstängda områden, så att publiken ej har fritt tillträde. Avgiften i fråga tillfaller vederbörande kommun, ifall denna icke upptager skatt på mjöl och bröd, men eljest staten.

I Ryssland har på 1890-talet införts en nöjesskatt, som utgår såsom en stämpelavgift å inträdesbiljetter efter en stigande skala. Inkomsterna av skatten tillfalla en särskild institution för huvudsakligen välgörande ändamål.

Nøjesskatt förekommer i Nederländerna i form av en fakultativ kommunalskatt och utgår dels med viss procent av bruttoinkomsten för nöjestillställningen och dels med visst belopp i förhållande till nöjeslokalernas storlek, beräknad än efter antalet sittplatser, än efter yttinnehåll. Då skatten utgår efter lokalens storlek, beräknas densamma med visst belopp för varje föreställning eller för varje dag.

I England förekommer icke någon nöjesskatt. Ett förslag till införande av skatt å offentliga nöjesföreställningar var år 1912 bebådat.

Såsom av förestående redogörelse för förhållandena på ifrågavarande område i Danmark framgår, har under hela 1800-talet i Köpenhamn uttagits en viss avgift av konstnärer o. d. i förhållande till deras inkomst av yrket, vilken avgift tillfallit fattigvården. Även i Sverige hava under äldre tider liknande beskattningar i enahanda syfte funnits. Med då rådande mindre komplicerade levnadsförhållanden och outvecklade beskattningsväsen var det naturligt att anvisa viss skatteinkomst till täckande av viss utgift. I de flesta länder, där nöjesbeskattning numera förekommer, lär väl regeln vara den, att skatten utgör en del av vederbörande kommunala eller statsliga budget utan annat angivet ändamål än att jämte övriga inkomster tjäna till bestridande av det allmännas utgifter. Undantag utgöra, bland här ovan uppräknade länder, Frankrike och Ryssland. Att skatte-

inkomst av ifrågavarande slag under äldre tider anvisats till täckande av utgifter för fattigvården hade sin grund i det motsatsförhållande, som alltid förefinnes mellan nöd och fattigdom, å ena sidan, och å andra sidan det relativa välstånd, som tager sig uttryck i individens utgift för nöjen av ett eller annat slag.

Även om en nöjesbeskattning numera förekommer under andra yttre former än förr, är dock förutsättningen för densamma allttjämt oförändrad. Grunden för en sådan beskattning, varom här är fråga, är just den skatteförmåga, som uppenbaras genom utgifter för lyx. Att genom en allmän-giltig definition fastställa, när lyx föreligger eller icke, låter sig knappast göra. Detta begrepp är i vår tid liksom allttjämt förut allt för tanjbart. Det, som för den ena framstår såsom ren lyx, är för den andra ett helt naturligt levnadsbehov. Tydligt är emellertid, att man å ena sidan icke under begreppet lyx kan inränga allt, som går utöver livets nödortft, liksom att man å andra sidan är fullt berättigad att dit hänföra åtskilliga slag av nöjen, som i ett modernt samhällsliv erbjudas. Och det kan säkerligen icke anses obefogat av samhället att rikta sina skattekrav mot den skatteförmåga, som framträder i utgifter för sådana nöjen.

Utomlands har nöjesbeskattningen i allmänhet tagits i anspråk för kommunernas räkning. Understundom, så t. ex. i Danmark, har skatten emellertid anordnats såsom en statsskatt, dock att enligt den danska lagen vederbörande kommun erhåller en tredjedel av inom densamma influten skatt. Anledningen till berörda anordning har angivits vara den danska statskassans betryckta läge vid tiden för skattens införande år 1911, som nödvändiggjorde ett uppsökande av alla till buds stående skattekällor.

I svenska riksdagen har så sent som år 1915 motionsvis framkommit ett förslag om nöjesbeskattning. I en nämnda år inom andra kam-maren väckt motion (nr 111) hemställdes nämligen, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta föranstalta en utredning, i vad mån och på vad sätt en så kallad nöjesbeskattning enligt av motionären anförd motivering kunde påläggas alla slag av entrébiljetter till teater-, biograf-, konsert-, dans-, cabaret- och liknande nöjestillställningar ävensom till riksdagen inkomma med de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Bevillningsutskottet anförde i avgivet betänkande (nr 8), att sådana omständigheter näppeligen syntes föreligga, som skulle kunna anses moti-vera, att riksdagen hos Kungl. Maj:t gjorde framställning om åtgärder, åsyftande att tillföra statsverket inkomster genom skapandet av denna nya skatteälla. Det kunde emellertid ifrågasättas att anordna skatten så, att inkomsten av densamma tillgodokomme helt eller delvis kommunerna. Av

motionären åberopat exempel från utlandet visade, att nöjesbeskattning, där sådan förekomme, i regel vore anordnad såsom kommunalskatt. Mot en framställning från riksdagens sida om utredning i ämnet med beaktande jämväl av nu angivna synpunkter mötte givetvis icke principiella betänkligheter av nyss antydd art. Då emellertid den inom finansdepartementet påbörjade utredningen säkerligen såsom ett viktigt moment omfattade undersökningen av frågan, huruvida inkomsten av en nöjesbeskattning borde tillfalla staten eller kommunerna eller till äventyrs fördelas dem emellan, och då det skäligen kunde förväntas, att utredningen komme att allsidigt fullföljas och med erforderlig skyndsamhet slutföras, hade utskottet för sin del icke ansett någon framställning i ämnet från riksdagens sida vara erforderlig.

Utskottet hemställde alltså, att motionen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd, vilken hemställan blev av riksdagen bifallen.

Det är helt naturligt, att mångenstädes i utlandet nöjesbeskattningen anordnats såsom en kommunalskatt, och att även hos oss röster höjts för en sådan anordning av skatten. Det är ju kommunerna, som få vidkännas de flesta och största olägenheter och kostnader, som föranledas av inom desamma lokaliserade nöjesanordningar. I en tid sådan som den närvarande, då de mest ingående och oundgängliga krav ställas på statskassan, låter det sig emellertid även väl försvaras, om staten för deras tillgodoseende tillgriper nu ifrågavarande skatteform. De ekonomiska förhållanden, som nu hos oss påkalla en sådan åtgärd, äro betydligt mera svårartade och tryckande än de, som år 1911, enligt vad nyss är sagt, i Danmark föranledde enahanda åtgärd.

*Statsskatt
eller kom-
munalskatt.*

Med utgångspunkt från ovan angivna grund för en nöjesbeskattning, nämligen den skatteförmåga, som framträder i individens utgifter för vissa slag av nöjen, synes skatten böra anordnas så, att den verkligen träffar denna skatteförmåga. Detta kan givetvis ske på olika vägar.

*Förslagets
allmänna
principer.*

En möjlig utväg, som dock endast indirekt leder till det åsyftade målet, är att bestämma skatten till viss procent av vederbörande företags bruttoinkomst. I sådant fall komma givetvis biljettprisen eller motsvarande avgifter, i den mån sådant kan ske utan att leda till minskad frekvens, att höjas i syfte att, såsom sig bör, på allmänheten övervälta skatten. En dylik anordning synes dock vara en onödig omväg. Därtill kommer, att man synes böra undvika till och med skenet av att vilja införa en särskild art av näringskatt på de näringar eller yrken, varom det här är fråga. En sådan avsikt förefinnes icke, och man bör då ej

heller giva skatten en missvisande form. En skatt på bruttoinkomsten kan även, trots sin angivna avsikt att träffa den nöjessökande allmänheten, i många fall måhända komma att icke blott i första hand utan även slutligen drabba den, som anordnar nöjestillställningen. Härigenom skulle skatten få en helt annan karaktär än som åsyftats.

Det ursprungliga regeringsförslaget till den nöjesbeskattning i Danmark, som infördes genom den där år 1911 antagna Lov om Afgift af offentlige Forestillinger og Frenvisninger m. m., byggde på en anordning av nyss antytt slag. Det vann dock ej danska riksdagens gillande. Den danska lagen tillämpar i stället, såsom förut är nämnt, principen om en allmänheten direkt träffande skatt i förhållande till den avgift, som av allmänheten betalas för rätt att deltaga i de nöjestillställningar, om vilka här är fråga.

En sådan anordning synes även mig i alla avseenden lämpligare och riktigare än en skatt på bruttoavkastningen. Nöjesbeskattningen är en konsumtionsskatt och bör såsom sådan direkt träffa den konsumerande allmänheten, d. v. s. de personer, som bekosta sig nöjen av vissa slag.

Det lär icke kunna undvikas, att en nöjesbeskattning understundom i själva verket, ehuru indirekt, träffar även vederbörande näring eller verksamhet. Den omständigheten, att skatten ökar kostnaderna för att komma i åtnjutande av det nöje, som verksamheten avser att skänka, kan ju i sin mån verka därhän, att kundkretsen för dessa slag av verksamhet minskas, desto mera ju kännbarare skatten är. Det är ur denna synpunkt av stor vikt, att det noggrannt överväges, på vilka nöjestillställningar skatten skall inriktas och till vilket belopp densamma bör bestämmas. Här stå mot varandra statens intresse att anordna skatten så, att största möjliga utbyte vinnes av densamma, och den enskildes, såväl nöjesanordnarens som konsumenten-nöjesdeltagarens, intresse av minsta möjliga ingrepp. För här ifrågavarande yrkesutöyare är det av synnerlig vikt, att skatten rättvist avväges även så till vida, att de olika slagen av nöjen träffas i möjligaste mån jämlikt. Ur allmänt etisk synpunkt kan därjämte göras gällande lämpligheten av att med högre skatt belägga deltagandet i sådana nöjestillställningar, som äro kulturellt mindrevärdiga, än i dem, som hava ett högre mått av konstnärlighet och värde. Sistberörda synpunkt kan dock, då det gäller en fråga sådan som denna, icke tillerkännas mera än sekundär betydelse.

Då det gäller att bestämma, vilka nöjestillställningar skola inordnas under en förordning om nöjesbeskattning, är, såsom nyss är antytt, den statsfinansiella synpunkten den i första hand avgörande. Denna bjuder givetvis att med skatten uppsöka de nöjestillställningar, till vilka frekvensen är så stor, att även en mycket måttlig skatt kan lämna ett avsevärt

tillskott till statskassan. Det är visserligen sant, att det ur rent folkuppföstrande synpunkt kunde vara lyckligt och lämpligt att genom beskattning omöjliggöra eller försvåra utövandet av en del mer eller mindre underhålliga näringsfång såsom vaxkabinett, marionett-teater, akrobatik o. d. Med hänsyn till det besvär i avseende å kontroll och uppbörd samt de dyrbara organisationskostnader, som skulle vara förenade med en sådan beskattning, och det säkerligen obetydliga utbyte, som den skulle lämna, måste dock dessa slag av nöjestillställningar lämnas ur räkningen. Man torde vidare böra undvika att med beskattning träffa sådana nöjen, som tjäna vetenskapligt syfte, undervisnings- eller uppfostringssyfte eller som bestå i utställningar av ena eller andra slaget eller utgöras av idrottsuppvisningar m. fl. sådana nöjen, som avse att befordra vårt folks sunda utveckling i fysiskt avseende. Tillträde mot avgift till skridskobanor och skidbackar synes även böra hänföras till sådana nöjen, för vilka ifrågasvarande skatt ej bör ifrågakomma. Ej heller torde det vara lämpligt att beskatta sådana nöjen, som — för att välja nära liggande exempel — bestå i besök å Skansen eller Stadion, om icke professionella idrottsmän uppträda där, eller deltagande i Nordiska spel o. d., där det ej är fråga om travkörning, kapplöpning el. d. Under beskattningen inbegripas, i överensstämmelse med denna uppfattning, enligt förslaget endast vissa i 1 § närmare angivna slag av nöjestillställningar, som ansetts såväl på grund av sin beskaffenhet som ur statsfinansiell synpunkt därtill lämpliga. Bland dem hava upptagits teatrar, konserter, cirkus- och varietéföreställningar, kapplöpning, travkörning, uppvisning i professionell idrott, baler, maskerader o. d. samt biografer.

Särskilt de sistnämnda hava under de senaste åren gjort ett oerhört uppsving såväl utomlands som här i Sverige. De utländska lagstiftningarna hava också allmänt kraftigt inriktat sig på dessa, såsom även framgår av förestående redogörelse för utländsk lagstiftning. Särskilt må erinras om förhållandena i Köpenhamn och Berlin. Även hos oss torde det vara denna art av nöjestillställningar, som kan väntas komma att lämna den största tributen till statskassan vid en nöjesbeskattning. Något statistiskt material rörande nuvarande antalet biografier i Sverige eller antalet biografbesök etc. finnes icke att tillgå. Man kan dock på andra vägar bilda sig en ungefärlig uppfattning av denna nöjesarts utveckling. Man vet t. ex., att under år 1916 å statens biografbyrå granskades en sammanlagd filmlängd av i runt tal $1\frac{3}{4}$ miljoner meter, vilket med ungefär 10 procents avdrag motsvarar nytillförseln av film till den svenska biografmarknaden per år. För de närmaste åren torde man enligt mig lämnad uppgift kunna — bortsett från blockadsvårigheter, som för ögonblicket hota att hämma tillförseln —

tryggt räkna med en normaltillförsel av i genomsnitt 2 miljoner meter. Varje nyinköpt filmmeter står i regel de åtta filmbyråerna, vilka äro att beteckna såsom grossisterna i facket, i ett genomsnittspris av en krona. Dessa byråer äro i regel goda affärer; ett bolag lämnar exempelvis en konstant utdelning av 40 procent. Det torde därav följa, att filmbyråerna måste intjäna minst en krona per filmmeter plus handelsvinst, i varje fall icke gärna mindre än 2 miljoner kronor per år i filmhyror. Det är känt, att i en normalt skött biografis utgifter filmhyran utgör en fjärdedel. Totalsumman av biografintäkter kan då icke gärna, för såvitt biografafföretagen bära sig — och åtskilliga av dem äro veterligen goda affärer — sättas lägre än 8 miljoner kronor per år. Beräknas biljettprisen till i medeltal 25 öre per biljett, kommer man till ett antal biografbesök per år i Sverige av 32 miljoner, en siffra, som med säkerhet kan antagas icke vara för hög.

Här anförda siffror peka onekligen hän på, att biograferna äro nöjestillställningar, vilka måste antagas i stort sett kunna tåla vid att den allmänhet, som besöker dem, påläggas en nöjesskatt såsom förhöjning av biljettpriset. Den omständigheten, att biograferna eller åtminstone det stora flertalet av dem fylla alla samhällsklassers och ej minst det s. k. småfolkets nöjesbehov, kan icke utgöra ett tillräckligt skäl för att undantaga dem från här ifrågavarande beskattning. En nöjesskatt, som icke omfattade biograferna, skulle ur fiskalisk synpunkt vara alldeles förfelad.

Även om, enligt vad nyss är nämnt, den fiskaliska synpunkten måste vara den bestämmande, kan dock inom den angivna ramen av nöjestillställningar, som beskattningen omfattar, den kulturella synpunkten erhålla ett visst inflytande så till vida, att beskattningen sättes lägre, då det gäller utgifter för teatrar, konserter och dylika i kulturellt avseende högre stående nöjestillställningar än t. ex. baler och maskerader. I fråga om biograferna torde man väl tryggt kunna göra gällande, att de i fråga om konstnärlighet icke kunna mäta sig med teatrar. Såväl det ena som det andra slaget av dessa nöjesarter innefattar inom sig många nyanser, men såsom helhetsomdöme torde dock gälla, att biograferna icke i kulturellt avseende äro likvärdiga med teatrar. Även de bättre biografernas program äro mången gång rätt underhaltiga. Där framförda skådespel, som allt för ofta handla om brott och andra livets skuggsidor, verka särskilt på ungdomen förvildande och förrycka dess sedliga uppfattning. Det är visserligen sant, att även en del teatrar bjuda på rätt underhaltiga program. Till dessa strömma dock ej sådana massor av människor och särskilt ungdom som till biograferna, och framställningen erhåller där ofta ett försonande drag av konstnärskap, som har svårt att komma till uttryck

på filmen. Många biografer äro därjämte verkligt undermåliga. Därtill kommer, att verkningarna av en nöjesskatt säkerligen komma att visa sig mindre kännbara för biograferna än för teatrarna, som redan förut lida av konkurrensen just med dessa och av vilkas ekonomiska resultat en stor personal är beroende för sin existens. Med hänsyn härtill samt till den omständigheten, att det är från biograferna, som den största andelen av nöjesskatten kan beräknas inflyta till statskassan, hava desamma hänförs till den grupp, beträffande vilken skatten sättes högst.

Ur dessa synpunkter hava i förslaget avsedda nöjestillställningar sammanförts i två grupper, för vilka gälla olika skatteskalor.

Till samma grupp som biografer hava i övrigt hänförs cirkus-, varieté-, kabaret- och balettföreställningar ävensom baler, maskerader och andra danstillställningar m. fl. dylika nöjen, som under andra namn kunna bjudas allmänheten.

Till den lägre avgiftsgruppen hava hänförs dels tillställningar av större konstnärligt värde såsom teater- och konsertföreställningar m. m., dels vissa friluftsuppvisningar såsom kapplöpningar och travkörningar m. m.

Likasom nöjenas indelning i avgiftsgrupper enligt förslaget ansluter sig till den danska lagens motsvarande bestämmelser, hava även avgiftsbeloppen bestämts i tämligen nära anslutning till de i Danmark gällande; de äro alltså något lägre än de, som gälla enligt Berlins skatteordning för motsvarande slag av nöjen.

I fråga om den form, nöjesskatten bör erhålla, är det ett huvudvillkor, att den så anordnas, att skatten kan indrivas under så enkla och praktiska former som möjligt samt med minsta möjliga kostnader för uppbörd och kontroll. Flerstädes utomlands tillämpas ett system, enligt vilket skatten utgår i form av en biljettskatt, d. v. s. genom en avgift, som erlägges samtidigt med priset på den biljett, som berättigar till deltagande i nöjestillställningen i fråga. Detta system synes mig böra vinna tillämpning även hos oss. Det uppfyller även högt ställda anspråk på enkelhet och praktiskhet. Skattens belopp anges på biljetten; någon stämpel behöver icke förekomma. För systemets tillämpning erfordras i praktiken, dels att biljetter lösas för deltagande i nöjestillställningen och dels nöjesanordnarens medverkan vid uppbörden. Tvånget att tillhandahålla biljetter kan näppeligen anses tyngande beträffande sådana nöjestillställningar, varom här är fråga, i all synnerhet som sådana tvivelsutan ändock i det stora flertalet fall förekomma. I syfte att hindra nöjesanordnaren att kringgå bestämmelserna om nöjesskatten genom att icke använda biljetter, erfordras kompletterande bestämmelser för beräkning av skatten i fall, där biljetter icke förekomma. Sättes skatten i sådana fall tillräckligt hög, vinnes lätt

målet: en genom tillämpning av biljettsystem synnerligen enkel anordning för skatteuppbörden, i det att nöjesanordnaren finner det med sin fördel förenligt att använda sig av biljetter. Den medverkan, som kräves av nöjesanordnaren, kan säkerligen icke heller verka betungande. De kontrollanordningar, som staten måste fordra, ligger det nämligen i de flesta fall i nöjesanordnarens eget intresse att inrätta gent emot biljettförsäljaren. En anordning av biljettskatten, sådan som den här föreslagna, gör icke näringsidkaren-nöjesanordnaren till skattesubjekt utan endast till en mellanhand mellan staten och nöjesdeltagaren-skattesubjektet.

*Special-
motiver.
1 §.*

I fråga om de nöjestillställningar, vid vilka enligt förslaget nöjesskatt skall utgå, ansluter sig detsamma mycket nära till gällande danska Lov om Afgift af offentlige Forestillinger och Fremvisninger m. m. Såsom i den allmänna motiveringen här ovan angivits har förslaget begränsats att avse endast sådana nöjestillställningar, där skatten på grund av frekvensen till desamma kan antagas bliva av någon mera avsevärd betydelse i statsfinansiellt avseende. Denna regel kan måhända endast med tvekan sägas gälla de i 1 § d) upptagna slagen av nöjestillställningar, särskilt kapplöpning och travkörning. Dessa hava dock medtagits med hänsyn därtill, att de i stor utsträckning besökas av den i ekonomiskt avseende bäst situerade allmänheten, vilket också framgår av att vid sådana tillställningar för de bästa platserna rätt höga biljettpris betalas.

Det har förut anförts, att t. ex. Skansen icke innefattas under de i författningsförslaget angivna nöjestillställningarna. Om inom dess område särskild avgift kräves för deltagande i sådan nöjestillställning, som avses i 1 §, t. ex. teater, skall givetvis nöjesskatt också därvid erläggas.

2 §

I utländska lagstiftningar av ifrågavarande slag undantagas stundom nöjestillställningar för välgörande ändamål. Det kan ju ej förnekas, att det skulle finnas skäl, som talade för ett sådant undantag, om nämligen skatten utginge med så högt belopp, att den försvårade eller omöjliggjorde den enskilda understödsverksamhet, som bedrives i form av välgörenhetstillställningar. Några sådana verkningar torde dock ej vara att befara av en så pass obetydlig skatt som den här föreslagna. Huvudskälet för mig att icke undantaga nöjestillställningar med välgörande syfte har varit, att det eljest bleve synnerligen svårt att draga en klar och tydlig gräns mellan skattepliktiga och skattefria tillställningar. Det finnes all anledning att befara, att ett sådant undantagsstadgande skulle framkalla obehöriga försök att genom påstående om välgörenhetsändamål undgå beskattning, försök mot vilka det mången gång i praktiken kunde bliva svårt att värja sig.

Även i fråga om skatteskalan bygger, såsom förut är nämnt, förvarande förslag på motsvarande danska lag. 3 §.

Nöjestillställningarna hava som sagt sammanförts i två grupper med olika skatteskalor. Den huvudsakliga princip, som följts vid denna gruppering, är den, att nöjets bättre eller sämre beskaffenhet bör vara avgörande för frågan om storleken av den beskattning, som bör drabba den däri deltagande allmänheten. Samverkande härmed borde ju gärna vara den olika grad av skatteförmåga, som kan antagas i allmänhet förefinnas hos den publik, vilken frekventerar den ena eller andra nöjesarten. Det stöter emellertid helt naturligt på betydande svårigheter att angiva någon bestämd skillnad i detta avseende, då ju de flesta nöjestillställningar tillämpa olika biljettpriser för olika platser el. d., vilket möjliggör för vitt skilda samhällslager att besöka en och samma nöjestillställning. Så gälla t. ex. mycket olika biljettpris för olika platser å en teater, cirkus, biograf och vid kapplöpningar.

Med nyss angivna grundåskådning på denna sak faller det av sig självt, att konsert-, opera- och andra musikaliska föreställningar samt dramatiska oeh litterära föreställningar inrangerats i den grupp, för vilken satts den lägsta skatten. Till samma grupp hava hänförts sådana nöjestillställningar som kapplöpning, travkörning, uppvisning i professionell idrott, uppstigning i luftballong eller flygmaskin och dylikt. Grunden är här vid lag icke, att dessa nöjestillställningar ansetts vara av någon högre kvalitet, utan endast den omständigheten, att det endast är med en viss tvekan, som de över huvud taget inbegripits under förslaget.

I gruppen med den högre skattesatsen hava övriga i 1 § angivna nöjestillställningar sammanförts. Hit hänföras bl. a. sådana tillställningar, i vilka »nöjesmomentet» vida överväger det kulturella momentet.

I fråga om de båda skatteskalorna läser någon särskild motivering knappast erfordras. De avrundade beloppen hava valts med hänsyn till önskemålet att underlätta skattens upptagande och kontrollen därav. Någon lägre avgift än 5 öre torde särskilt av detta skäl icke böra ifrågakomma. Trappstegen i skalorna hava i möjligaste mån avpassats efter de vanligast förekommande biljettprisen, med särskilt avseende fästade på förhållandena inom biografområdet.

Skatteplikten åligger enligt förslaget, på sätt förut är nämnt, den nöjesbesökande allmänheten, under det att vederbörande nöjesanordnare såsom mellanhand mellan densamma och staten gjorts i första hand ansvarig för skattens behöriga inbetalande, honom obetaget att i samman-

6 §.

hang med upptagande av biljettpris eller avgift för rätt att deltaga i nöjestillställningen uttaga skatten av allmänheten.

Bestämmelserna om de former, under vilka nöjesanordnaren har att fullgöra sin berörda skyldighet återfinnas i denna paragraf. Förslaget utgår därifrån, att i regel före varje tillställning skatten skall inbetalas med det belopp, vartill densamma skall uppgå under förutsättning att alla biljetter säljas, med rätt för vederbörande att sedermera återfå eventuellt för mycket erlagd skatt.

Det har dock lämnats nöjesanordnaren öppet att begagna sig av andra och bekvämare former för skyldighetens fullgörande. Äntingen kan han genom att ställa vederbörligen godkänd borgen för det högsta tänkbara skattebeloppet få betala skatten i efterskott för viss förfluten tid av högst sju dagar, varvid betalningen skall fullgöras å första söckendag efter utgången av den bestämda tiden. Eller också kan han inbetala skatten i förskott. Begagnar han sig icke av biljettsystem, får han erlagga det högsta möjliga skattebeloppet för de tillställningar, som komma att givas under viss tid, högst sju på varandra följande dagar. Om han, såsom väl torde vara regel, använder sig av biljetter, kan han inbetala den på ett visst antal biljetter belöpande skatten. Skatten beräknas i sådant fall högst på det antal biljetter, som motsvarar utsålt hus vid tillställningar under en tidrymd av högst sju på varandra följande dagar, oberoende av det antal föreställningar, som under denna tid givas. — Vid tillämpning av detta sätt för skattens inbetalning skola biljetterna inlämnas till vederbörande myndighet för avstämpling till bevis om att skatten för desamma inbetalats (9 §). Det kan givetvis icke tillåtas, att nöjesanordnaren till en och samma tillställning dels säljer biljetter, för vilka skatten i förskott erlagts, dels upptager avgift genom andra biljetter eller på annat sätt. Till skydd mot ett sådant förfaringssätt har ett stadgande därom införts i 8 § 2 mom. — Sistberörda metod kan antagas komma till användning särskilt vid teatrar, biografer och andra tillställningar, där anordnaren finner det besvärligt eller svårt att ställa säkerhet för skattens erläggande efter tillställning.

7 §.

I denna paragraf omförmälda specificerade förteckning eller redogörelse synes det böra åligga nöjesanordnaren att föra, även om förskottslikvid för visst antal biljetter erlagts. Polismyndighetens möjligheter till en effektiv kontroll få nämligen icke förringas. Dylika förteckningar och redogörelser äro också av stor betydelse såsom statistiskt material. De egentliga kontrollföreskrifterna, vilka återfinnas i 8, 9 och 10 §§, torde icke erfordra några särskilda kommentarer.

Det återstår slutligen att göra ett överslag av hur mycket en nöjes- *Uibytet av*
beskattning kan antagas komma att i vårt land tillföra stat-kassan. *nöjes-*
skatten.

För jämförelses skull meddelas följande siffror angående nöjesskattens avkastning i Danmark, hämtade ur en av »Det statistiske Departement» gjord, genom svenska beskickningen i Köpenhamn meddelad sammanställning för finansåret 1912/1913.

Nämnda år såldes biljetter till skattepliktiga nöjestillställningar för c:a 9.6 miljoner kronor, därav

i Köpenhamn för	kr. 5.8 miljoner
i landsortsstäderna för	» 2.8 »
på landsbygden för	» 1.0 »

Det samma år verkligen influtna skattebeloppet uppgick till omkring 1,400,000 kronor.

Nämnda belopp fördelade sig sålunda på olika grupper av nöjestillställningar:

- a) å konserter, uppläsningar o. s. v., som äga rum utan servering och för vilka skatten beräknas efter 5 % . . . . . kr. 16,474
- b) å föreställningar av koncessionerade teater- och cirkusföretag
m. m., skatt efter 10 % . . . . . » 464,000
därav å teaterföreställningar . . . . . kr. 395,429
cirkusföreställningar . . . . . » 26,538
andra föreställningar (Köpenhamns sommartivoli) . . . . . » 42,033
- c) å övriga nöjestillställningar, skatt efter 20 % . . . . . » 901,152
därav, bland annat, å icke koncessionerade
teatrar . . . . . kr. 25,911
teaterföreställningar med dans . . . . . » 8,143
andra föreställningar med dans . . . . . » 7,302
cirkusföreställningar utan koncession . . . . . » 46,008
biografteatrar . . . . . » 537,186
varietéföreställningar . . . . . » 103,111
baler och maskerader . . . . . » 90,104

- d) Härunder upptogs den numera avskaffade skatten på musiker och musikaliska instrument, som gav en jämförelsevis obetydlig avkastning.

Antalet sålda biljetter har uppgivits sålunda:

till de koncessionerade teatrarna	2,542,223 stycken
» » » cirkusföreställningarna	183,749 »
» biografteatrarna	9,000,000 å 10,000,000 »

Av de sålda biljetterna gällde									
till gruppen a)	biljetter	för	ett	belopp	av	.	.	.	kr. 346,000
»	»	b)	»	»	»	»	.	.	» 4,645,000
»	»	c)	»	»	»	»	.	.	» 4,666,000

S:a kr. 9,657,000.

Teatrarna, varitéerna och biograferna hava sin bästa tid under månaderna september—mars. September är den månad, som giver den största skatten av alla föreställningar över huvud taget. För teatrarna är oktober månad den mest givande, för cirkusföretagen däremot augusti månad.

Några fullt tillförlitliga beräkningar i avseende å utbytet av ifrågasvarande skatt torde icke vara möjliga att åstadkomma. Någon officiell statistik, som kan läggas till grund för sådana beräkningar, finnes icke att tillgå, och man lär icke kunna räkna på att från enskilda yrkes- eller näringsidkare på hithörande område erhålla något mera värdefullt material för desamma.

Vid den förut berörda undersökningen år 1912 gjordes vissa försök att åstadkomma en statistisk undersökning rörande frekvensen till nöjeställningar av olika slag. De hava dock ådagalagt, att en dylik undersökning är mycket besvärlig och under nuvarande förhållanden ur fullständighetens synpunkt ej så givande, som önskligt vore. Myndigheterna hava i många fall saknat möjlighet att införskaffa tillfredsställande uppgifter om sådant, som för utredningen varit av väsentlig vikt. Skälen härtill hava varit mångahanda. Bland annat har uppgivits, att vederbörande polismyndighet ej haft tillräckligt effektiva maktmedel för att framtvinga uppgifter ens i sådana fall, där nöjesanordnaren varit i stånd att meddela tillförlitliga upplysningar om såväl antalet föreställningar och sålda biljetter som försäljningssumman för varje föreställning. I många fall har emellertid nöjesanordnaren icke kunnat lämna sådana upplysningar.

Det torde dock för här ifrågasvarande ändamål vara möjligt att komma till ett ganska sannolikt minimibelopp av avkastning, om man för sina beräkningar i första hand bygger på den år 1912 verkställda undersökningen och sedermera kompletterar beräkningarna med sannolikhetskalkyler på grundval av antaganden rörande den utveckling, vissa slag av nöjesanordningar under de senaste åren hava nått. De nöjeställningar, som i någon egentlig omfattning ökats i antal på de senaste åren, äro huvudsakligen biografföreställningarna, vissa slag av varieténöjen, de s. k. kabareterna samt de offentliga danstillställningarna. Övriga slag av

nöjen, vilka i författningsförslaget avses, torde icke hava företett några större fluktuationer under de år, som förflutit sedan år 1912, då nyssberörda undersökning verkställdes.

Med ledning av 1912 års material kan nöjesskattens årliga avkastning — under förutsättning att den i författningsförslaget intagna tariffen kommer till tillämpning — beräknas sålunda:

	Sålda biljetter.		Ungefärligt medelpris per biljett, kr.	Skatt å medelpriset.	Beräknad skatt.		
	Antal.	Kronor.			Kronor.	%	
Teaterföreställningar	2,171,116	2,975,102	—	1 37	— 15	325,667 40	16·50
Konserter	805,073	582,196	—	— 72	— 10	80,507 30	4·07
Föredrag	330,200	112,401	—	— 34	— 05	16,510 —	0·84
Sgr	3,306,389	3,669,699	—				
Cirkus- och varietéföreställningar	877,429	692,215	—	— 79	— 20	175,485 80	8·87
Biograföreställningar	11,987,732	3,186,091	—	— 27	— 10	1,198,773 20	60·58
Baler och maskerader	1,734,500	690,249	—	— 40	— 10	173,450 —	8·72
Sgr	14,599,661	4,568,555	—				
Kapplöpningar och travkörningar	61,907	61,340	—	— 99	— 10	6,190 70	0·31
Sportuppvisningar	42,738	9,766	—	— 23	— 05	2,136 90	0·11
Sgr	104,645	71,106	—				
Summa	—	—	—	—	—	1,978,721 30	100·00

Under antagande dels att här angivna siffror rörande antalet och värdet av sålda biljetter äro tillförlitliga och dels att förhållandena på nöjeslivets område äro oförändrade sedan år 1912, skulle den i förslaget ifrågasatta nöjesbeskattningen således kunna antagas komma att giva ett årligt utbyte av nära 2 miljoner kronor.

Såsom jag nyss antydde, hava emellertid särskilt vissa slag av nöjestillställningar sedan år 1912 ökats högst väsentligt i antal, något som tyder på ett i hög grad utvecklat nöjesliv. Det måste således med största säkerhet antagas, att skatten kommer att avkasta rätt väsentligt mera än nämnda belopp. Några siffror till ledning vid ett exakt bedömande av hur pass stor ökning i avkastningen kan beräknas finnas icke

tillgängliga. Den största ökningen torde med all säkerhet kunna tillskrivas biografernas oerhörda utveckling, såsom till en del åtminstone synes framgå av förut därom anförda uppgifter, enligt vilka skatten för biografbiljetter torde kunna beräknas till 1,600,000 kronor (= 20 procent av 8 miljoner kronor). Å andra sidan finnes det anledning antaga, att om åtskilliga av blockaden framkallade svårigheter komma att fortfara med avseende å import av olika förnödenheter såsom kol, filmer o. d., nöjeslivet kommer att nödtvunget inskränkas, vilket återigen måste verka till minskning av den beräknade avkastningen av en nöjesskatt. Det torde dock icke, vill det synas, vara för djärvt att för år 1918 under förutsättning av något så när normala förhållanden räkna med ett utbyte av densamma till 2 eller måhända ända till $2\frac{1}{2}$ miljoner kronor.

*Uppbörds-
kontroll.*

De för kontroll över uppbörden erforderliga bestämmelser torde böra meddelas i en särskild uppbördsförfattning.

Stockholm den 5 mars 1917.

Otto V. Landén.

Bilaga II.

V. P. M.

I min den 5 mars innevarande år avgivna V. P. M. med förslag till förordning om särskild avgift till staten vid vissa offentliga nöjestillställningar har jag lämnat en kortfattad redogörelse rörande lagstiftningen på hithörande område i åtskilliga främmande länder. Denna redogörelse behöver emellertid i viss mån kompletteras med uppgifter om förhållanden, som först nyligen kommit till min kännedom.

Sålunda tarvar den i min V. P. M. lämnade uppgift därom, att någon nöjesskatt icke förekommer i *England*, en rättelse. En dylik skatt infördes nämligen därstädes under år 1916. Den i ämnet utfärdade Finance (New Duties) Act har icke hittills varit för mig tillgänglig, men jag kan med ledning av parlamentsförhandlingarna om densammas innehåll meddela följande.

Nöjesskatten (Entertainments Duty) i England är en skatt till staten och skall utgå å avgifterna för tillträde till varje nöje (entertainment) av i lagen angivet slag, nämligen varje utställning (exhibition), föreställning (performance), nöje (amusement), spel (game) eller förlustelse eller idrott (sport), till vilken personer äga tillträde mot betalning. Till sådana tillställningar må ingen äga tillträde, som ej innehar en biljett, försedd med stämpel, som visar att nöjesskatt för densamma blivit erlagd; dock må i visst fall tillträde medgivas genom ett skrank (barrier), som automatiskt registrerar antalet personer, som gå därigenom.

Skatten utgör vid en inträdesavgift:

som icke överstiger 2 d.	$\frac{1}{2}$ d.
som överstiger 2 d., men icke 6 d.	1 d.
» » 6 d., » » 2 s. 6 d.	2 d.
» » 2 s. 6 d., » » 5 s.	3 d.
» » 5 s., » » 7 s. 6 d.	6 d.
» » 7 s. 6 d., » » 12 s. 6 d.	1 s.

Om avgiften överstiger 12 s. 6 d., blir skatten ytterligare 1 s. för varje påbörjat nytt belopp av 10 s.

Dessa skattesatser äro, som synes, procentiskt sett, mycket höga för de lägre avgiftsbeloppen. Skatten utgör sålunda i procent av avgiftens belopp

vid ett biljettpreis av 1 d.	50 %
» » » » 2 d.	25 %
» » » » 3 d.	$33\frac{1}{3}$ %
» » » » 4 d.	25 %
» » » » 6 d.	$16\frac{2}{3}$ %
» » » » 2 s. 6 d.	$7\frac{2}{3}$ %
» » » » 7 s. 6 d.	7 %
» » » » 12 s. 6 d.	8 %

Då de billigare biljettprisen huvudsakligen förekomma å biografteatrarna, blir det dessas publik, som träffas av den högsta skatteprocenten. Framställda förslag om skattetariffens ändring i syfte att vinna en jämnare procentisk belastning av de olika slagen av biljetter avvisades av parlamentet. Det framhölls häremot, att den framlagda tariffen vore upprättad med hänsyn till det skattebelopp, som varje biljettgrupp kunde bära. En half penny vore det minsta belopp, som kunde ifrågakomma, och en så obetydlig skatt kunde väl bäras av dem, som komme att träffas därav. Att den uppginge i vissa fall till 50 % av biljettpriset gjorde icke någon ändring häri. Däremot skulle det givetvis vara omöjligt att lägga en skatt av 50 % å t. ex. en 10 shillingsbiljett. En sådan beskattning, som ökade biljettpriset med 5 shilling, skulle i högsta grad minska frekvensen till de dyrare platserna i en teater och således alldeles förfela sitt ändamål. Den engelska finansministern framhöll därjämte, att en ändring av tariffen skulle leda till minskad avkastning av skatten, och att man icke vid en dylik beskattning kunde undersöka, huruvida de personer, som drabbades av skatten, vore fattiga eller rika. Om de mindre bemedlade finge bära en stor del av nöjesskatten, låge ej däri någon orättvisa. Skatten bleve i sådant fall en lämplig motvikt mot den avsevärt förhöjda beskattning, som samtidigt lades å de mera bemedlade genom höjning av bland annat inkomstskatten, som redan vid ett relativt lågt belopp utgick med 25 % av inkomstens belopp, men lämnade de mindre inkomstbeloppen oberörda. Nöjesskatten i England har beräknats giva en avkastning av 5,000,000 £.

I *Frankrike* har år 1916 i december månad antagits nya bestämmelser om beskattning av biljetter till teater- och biografföreställningar. Bestämmelserna avse att taga dessa inkomstkällor i anspråk för fyllande av statens skattebehov. På grund därav, att befordringen till Sverige av de franska »documents parlementaires» och annat officiellt fransk tryck sedan år 1914 så gott som alldeles upphört, kan jag icke lämna någon redogörelse för de nya bestämmelsernas innehåll. Vad jag här haft att meddela grundar sig på uppgifter ur en fransk tidskrift, *Revue politique et parlementaire*, nr 266, den 10 januari 1917.

Stockholm i april 1917.

Otto V. Landén.